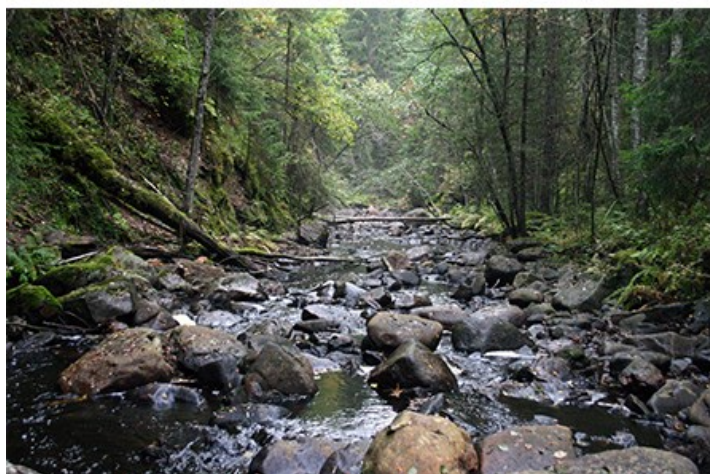
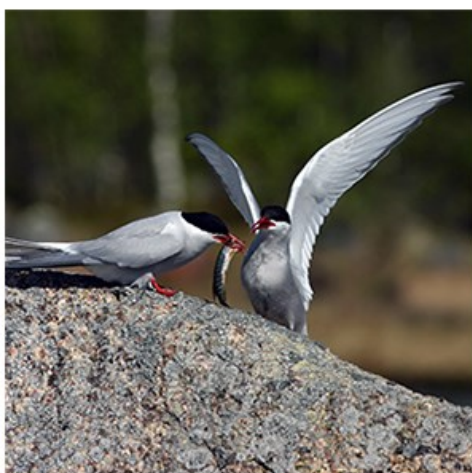
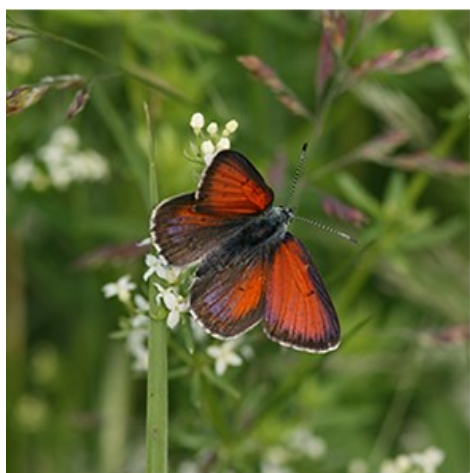

Länsstyrelsen
Värmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0610194 Torsberget

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av utpekade områden med höga naturvärden inom EU. Målet med nätverket är att hejda utrotningen av vilda djur och växter och hindra att deras livsmiljöer förstörs. Nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete med att bevara biologisk mångfald. Alla medlemsländer har ansvar att peka ut representativa områden för fåglar som är angivna i EUs fågeldirektiv (SPA) och för naturtyper och arter som är angivna i EU:s art- och habitatdirektiv (SCI/SAC). Genom utpekandet åtar sig länderna att långsiktigt bevara de utpekade naturvärdena i områdena. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I några fall där Natura 2000-området också är naturreservat skrivs en kombinerad bevarandeplan och skötselplan. Bevarandeplanen ska innehålla en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Bevarandemålen formuleras utifrån de förutsättningar som de utpekade arterna och naturtyperna behöver för att de ska ha gynnsamt bevarandetillstånd i området. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper samt behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska ligga till grund för förvaltning och tillståndsprövning enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. Uppgifterna skiljer sig i vissa fall från vad som är beslutat av regeringen och kommer av Länsstyrelsen i dessa fall att föreslås som ändringar till regeringen vid nästa revideringstillfälle. Förvaltning och tillståndsprövning ska utgå från den verkliga förekomsten av naturtyper och arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar denna, även om uppgifterna inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen som är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är i sig inte ett juridiskt bindande dokument varför formell reglering av skydd eller skötsel kan behövas t.ex. i form av beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som råder vid åtgärder eller verksamheter inom ett Natura 2000-område.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd kan även krävas för åtgärder utanför Natura 2000-området om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Inför en ansökan ska ett samråd hållas med Länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kräver tillstånd rekommenderas en tidig kontakt med Länsstyrelsen. Vid skogsbruksåtgärder hålls initialt ett samråd med Skogsstyrelsen. Information om Natura 2000 finns också på Länsstyrelsens webbsida eller genom kontakt med Länsstyrelsens enhet för naturvård på telefonnummer 010-224 70 00.

Foto: Länsstyrelsen Värmland

Överst vänster: violettkantad guldvinge, Dan Mangsbo - överst mitten: silvertärnor (D.M.) - överst höger: långskägg (D.M.)

nedtill vänster: vattendrag (D.M.) - nedtill höger: skog, Anders Tedeholm ©

Länsstyrelsen Värmland

651 86 Karlstad

010-224 70 00

www.lansstyrelsen.se/varmland

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0610194 Torsberget

Kommun: Forshaga

Områdets totala areal: 64,1 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-11-06

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-29

Markägareförhållanden:

Statligt.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

7140 - Öppna mossar och kärr

9010 - Taiga

9050 - Näringsrik granskog

9080 - Lövsumpskog

91D0 - Skogsbevuxen myr

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Det främsta bevarandesyftet med detta område är att bevara naturtyperna Öppna mossar och kärr (7140), Näringsrik granskog (9050), Lövsumpskog (9080) och Skogsbevuxen myr (91D0) samt arten Grön sköldmossa (1386).

Motivering: Förutom Natura 2000-områdets specifika naturvärden har området hög funktionalitet

genom att det ligger nära flera andra skyddade områden med liknande förekomst av lövblandad barrskog på hyperitberggrund.

Prioriterade åtgärder: Fri utveckling av naturtyperna enligt beslut och skötselplan för Naturreservatet Torsberget. Riktad inventering/uppföljning av grön sköldmossa. Vid besök i området 2017 konstaterades uppväxt av gran i lövskogen som är klassad som utvecklingsmark i naturreservatet. Det finns behov av röjning i utvecklingsmarken, också för att förhindra spridning av gran in i den utpekade lövsumpskogen, men detta är inte förenligt med beslut och skötselplan varför dessa behöver ses över.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Torsberget är beläget i Forshaga kommun där det sluttar ned mot sjön Västra Örten. Bergret ligger centralt i en trakt med många markanta hyperitberg som alla präglas av denna bergarts höga tillgång på mineralämnen, vilket medför en särpräglad kärlväxtflora med bl.a. blåsippa, vårärt, trolldruva, hassel och lind. I områdets granskogar finns bl.a. grön sköldmossa, isabellporing, fransporing och blåtryffel. Skogen i sluttningen är naturskogsartad med ett stort inslag av lövträd. Omkullfallna träd och brant terräng gör lokalen svårtillgänglig för besökare. Trots detta är Torsberget välinventerat på kärlväxter och kryptogamer och känt bland botanister som en floralokal av högsta klass. Listan på rödlistade arter och signalarter som påträffats i området är imponerande.

Naturreservatet Torsberget bildades 2014 med syftet att bevara områdets lövrika granskogar och andra ingående naturtyper samt områdets karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald. Som reservatsområdet ser ut nu med sammanhängande skogliga bestånd ger det populationer av sällsynta och hotade/typiska arter både större möjligheter att på sikt överleva i reservatet och ökade möjligheter att sprida sig till andra delar av reservatet med lämpliga livsmiljöer. Flera av de sällsynta arter som finns i området är också beroende av en hög och jämn luftfuktighet samt kontinuerlig tillgång på döda träd i olika nedbrytningsstadier.

Vad kan påverka negativt

Natura 2000-området är formellt skyddat genom Naturreservatet Torsberget. Flera av de hot som beskrivs under respektive naturtyp och art regleras i reservats beslut och skötselplan.

Se även negativ påverkan under respektive naturtyp och art.

Bevarandeåtgärder

Följande bestämmelser och åtgärder bidrar på olika sätt till att utpekade naturtyper och/eller arter uppnår och bibehåller gynnsamt bevarandetillstånd i Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2017:

- Svenska Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken.
- Enligt första stycket i 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Innan en tillståndsansökan lämnas in ska samråd hållas med Länsstyrelsen m.fl. (enligt 6 kap 4 § miljöbalken).
- Med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas.
- För markavvattning råder tillståndsplikt enligt 11 kap. miljöbalken.

- Tillstånd till bergtäkt krävs enligt 9 kap. miljöbalken.
- Tillstånd för torvtäkt krävs enligt 9 kap. miljöbalken.
- Större delen av Natura 2000-området Torsberget är utpekad som riksintresse för naturvård (3 kap. 6 § miljöbalken).
- Strandskyddet omfattar land- och vattenområden inom 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd enligt 7 kap. 14 § miljöbalken. Länsstyrelsen har beslutat om utvidgat strandskydd väster om Natura 2000-områdets sydligaste del.
- Beslutade föreskrifter och skselplan för Naturreservat Torsberget. Hela Natura 2000-området omfattas av skydd som naturreservat.
- Grön sköldmossa ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och den är inte en prioriterad art där.
- Vilt levande exemplar av arten är fridlyst enligt 8 § Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att i den omfattning som framgår av bilaga 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada hela eller delar av exemplar.
- Enligt 13 § Artskyddsförordningen kan vilt levande exemplar av grön sköldmossa samlas in under förutsättning att det behövs för att rapportera arten och under att vissa villkor uppfylls, t.ex. att den aktuella populationen inte påverkas negativt långsiktigt.

Skydd/skötsel:

Hela Natura 2000-området Torsberget omfattas av Naturreservatet Torsberget. Skötsel bedrivs i enlighet med beslut och skötselplan för naturreservatet. Den huvudsakliga inriktningen för skötseln i naturreservatet är fri utveckling.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet:

7140 - Öppna mossar och kärr

Areal: 3,44 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen är mycket varierad och omfattar ombrotrofa och minerotrofa, fattiga till intermediära, öppna eller glest trädbevuxna myrar med en kron-täckning mindre än 30 %. De myrtyper eller myrelement som inkluderas är plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggkärr, nordlig mosse, plana (topogena) och sluttande (soligena) kärr samt torvbildande mader (sumpkärr). Torvtäcket är normalt minst 30 cm djupt, men kan vara tunnare i unga myrar. Gungflyn, mjukmattegolvet med vanligen mossrik vegetation som flyter på vatten eller lös gyttja ingår också. Morfologiska strukturer i torven är sällsynt och utgörs i så fall av mindre tubbildningar. Naturtypen indelas i två undergrupper; svagt välvda mossar samt kärr och gungflyn. Myrens hydrologi och hydrokemi är inte starkt generellt påverkad av antropogena ingrepp, dock kan mindre, reversibla, ingrepp som orsakat lokal störning finnas i begränsade delar av myren. Slätter kan ha bedrivits under lång tid.

I Natura 2000-områdets nordligaste del förekommer naturtypen på en yta om totalt 3,44 ha. Förekomsten består av tre delar, en som är omgiven helt av skogbevuxen myr och två mindre delar som ligger insprängda i lövsumpskog och skogbevuxen myr.

För att den ingående naturtypen 7140 öppna mossar och kärr ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Intakta hydrologiska förhållanden och opåverkad hydrokemi.
- Endast torvoxidation orsakad av naturliga förändringar.
- Typiska arter ska inte minska påtagligt.

Bevarandemål

Arealen av öppna mossar och kärr (7140) ska vara minst 3,44 hektar. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. De öppna mossarna och kärren kan variera mellan att vara helt öppna till att ha en krontäckning på upp till 30 %. Vegetationen ska vara karakteristisk för naturtypen och domineras av vitmossor. Hydrokemin ska inte ha betydande antropogen påverkan. Igenväxningsvegetation ska inte förekomma eller endast förekomma i begränsad utsträckning. Det ska finnas typiska arter inom följande grupper: kärlväxter (tämligen allmän) och mossor (allmän-riklig).

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Skogsbruk i närområdet; avverkning av fastmarksholmar och buffertzoner förändrar hydrologi, lokalklimat och struktur i övergångszonen mellan myren och fast mark. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan också orsaka läckage av näringsämnen till myren.
- Våtdeposition av kväveföreningar med effekten att vitmossor minskar och ersätts av gräs, buskar och träd varvid vegetationens sammansättning förändras.
- Exploatering (anläggningar etc.). Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin.
- Brytning av torv.

- Spridning av kalk, aska eller gödande ämnen kan ge vegetationsförändringar i myren. Även spridning i intilliggande områden av sådana ämnen kan genom luftburen deposition eller tillrinning medföra negativa konsekvenser för naturtypen.
- Dikning och andra typer av markavvattnande åtgärder samt dämning påverkar hydrologin och hydrokemin med effekter såsom uttorkning och därmed ökad torvoxidation samt konsekvenser på igenväxningshastighet, erosion, vegetationssammansättning och torvbildning.

Bevarandeåtgärder

Naturtypen lämnas till fri utveckling enligt beslut och skötselplan för Naturreseptatet Torsberget.

Bevarandetillstånd

Naturtypen inventerades i fält 2008. Alla de tre delytorna bedömdes då utgöra fullgod Natura-naturtyp. De två mindre delytorna beskrevs bestå främst av mossevegetation med inslag av kärrarter i ytterkanten. Några kända sentida förändringar som kan ha påverkat naturtypen negativt har inte skett. Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

9010 - Taiga

Areal: 1,52 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon till övervägande del på surare och näringsfattig mark på moräner eller glaci-fluviala sediment, men även skogar på basisk och näringsrik mark kan ingå. Skogen innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Naturtypen innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder, huvudsakligen brand/naturvårdsbränning, i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå om de utgör ett väsentligt värdehöjande komplement. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

I Natura 2000-områdets sydöstra del förekommer naturtypen taiga på en total yta om 1,52 ha, insprängd i naturtypen näringsrik granskog. Området, som ingår i naturreservatets delområde 1, beskrivs ha mycket höga naturvärden. Skogens strukturer karaktäriseras av mycket hög andel lövträd och stor mängd död ved.

För att den ingående naturtypen 9010 Taiga ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Förekomst av naturliga störningar så som brand, stormfällningar, översvämningar och insektsangrepp.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av Taiga (9010) ska vara minst 1,52 ha. Småskaliga naturliga processer, som t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Naturlig hydrologi som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Skogens dynamik och struktur ska även påverkas av naturliga störningar så som stormfällningar, brand, översvämningar och insektsangrepp. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Skog med högre krontäckning ska utvecklas och barrträd ska kunna dominera i sena successionsstadier. Det ska finnas tämligen allmänt med strukturer/substrat i form av gamla träd samt död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar. Typiska arter som gynnas av skoglig kontinuitet ska förekomma.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Avverkning i olika former som reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar hydrologi och lokalklimat i områden med denna naturtyp.
- Brist på dynamiska krafter som brand, ras och översvämning.
- Produktionshöjande åtgärder som gödsling, markberedning och dikning som även påverkar hydrologin.
- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras.
- Konkurrens från främmande trädslag.
- Exploatering av området i olika former.
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar som kan isolera organismpopulationer.
- Betestryck från klövvilt som kan påverka lövträdsföryngringen.
- Nedfall av kväveföreningar med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen.

Bevarandeåtgärder

Naturtypen ska utvecklas fritt i enlighet med beslut och skötselplan för Naturreservatet Torsberget.

Bevarandetillstånd

I beslut och skötselplan för Naturreservatet Torsberget (2014) beskrivs delområdet där taigan ingår som ett område mycket höga naturvärden. Naturtypen besöktes i fält 2008 och bedömdes utgöra fullgod Natura-naturtyp. Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt.

9050 - Näringsrik granskog

Areal: 35,62 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Näringsrika granskogar förekommer framför allt i boreal region, ofta på basisk berggrund och i södra Sverige ofta på mullrik brunjord. Naturtypen är näringsrik och torr-blöt och översilning kan förekomma. Den ligger ofta i sänkor, på dalbotten eller i sluttningar med finsediment och/eller rörligt markvatten men kan även förekomma på flack mark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100 %, varav gran utgör minst 50 % av grundytan. Utöver gran kan samtliga inhemska trädslag förekomma. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Fältskiktet är i huvudsak präglat av näringsrika förhållanden och är välutvecklat och artrikt. Ofta är även faunan artrik, speciellt när det gäller ryggradslösa djur.

I Natura 2000-området förekommer naturtypen sammanhängande, längs bergets sydöst-öst-nordöstsluttning, på en total yta om 35,62 ha. Området utgörs av naturskogsartad kalkbarrskog. Gran dominerar men andelen lövträd är hög och inslag av ädellövträd som lind, ask och lönn finns. Skogens strukturer karakteriseras av den höga andelen lövträd och stor mängd död ved. Framför allt är förekomsten av grova granlågor stor, vilket avspeglas i den långa listan av arter för området. Vissa partier är mycket svårforcerade med branter, blockmark, och grova granlågor liggande i plockepinn. På några ställen i den nedre delen av sluttningen bryter källor fram och bildar fuktiga dråg i terrängen. Vedlevande svampar som ostticka, fransporing, ullticka och den mycket sällsynta arten isabellporing är funna. Bland kärlväxterna har bl.a de för naturtypen typiska arterna myskmåra, knärot, trolldruva, tibast, vårärt och blåsippan påträffats.

För att den ingående naturtypen näringsrika granskogar ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Upprätthållande och återintroduktion av extensiv hävd.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetilstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av näringsrik granskog (9050) ska vara minst 35,62 ha. Bestånden ska formas av småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Naturlig hydrologi och naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Skog med högre krontäckning ska utvecklas och barrträd ska kunna dominera i sena successionsstadier. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Förekomsten av strukturer/substrat i form av gamla träd och död ved i olika former inklusive

levande träd med döda träddelar ska vara minst tämligen allmän. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter inom grupperna kärlväxter (allmän-riklig förekomst) och svampar (tämligen allmän förekomst) som gynnas av lång skoglig kontinuitet.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Brist på dynamiska krafter såsom brand, ras och översvämning.
- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område med denna naturtyp.
- Produktionshöjande åtgärder såsom gödsling, markberedning och dikning som även påverkar hydrologin.
- Nedfall av kväveföreningar med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen.
- Betestryck från klövvilt som kan påverka lövträdsföryngringen.
- Exploatering.
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.
- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras.
- Konkurrens från främmande trädslag.en:
- Brist på dynamiska krafter såsom brand, ras och översvämning.
- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område med denna naturtyp.
- Produktionshöjande åtgärder såsom gödsling, markberedning och dikning som även påverkar hydrologin.
- Nedfall av kväveföreningar med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen.
- Betestryck från klövvilt som kan påverka lövträdsföryngringen.
- Exploatering.
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.
- Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras.
- Konkurrens från främmande trädslag.

Bevarandeåtgärder

Naturtypen ska utvecklas fritt i enlighet med beslut och skötselplan för Naturreservatet Torsberget.

Bevarandetillstånd

Med utgångspunkt från fältbesök och inventering i samband med beslut för Naturreservatet Torsberget (2014), där den näringsrika granskogen beskrivs ha mycket höga naturvärden inklusive hög förekomst av typiska arter (se Beskrivning under 9050- Näringsrik granskog), bedöms bevarandetillståndet för naturtypen som gynnsamt.

9080 - Lövsumpskog

Areal: 3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Lövsumpskogarna har sin tyngdpunkt i södra delen av landet och förekommer i boreal och kontinental region. Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig till blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Skogarna finns både på mineraljord och på torvmark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100 %, där ask/triviallöv utgör minst 50 % av grundytan. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen. Till följd av den fuktiga marken står träden ofta på socklar. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli, naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionstadier ingå. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från markavvattning.

Naturtypen förekommer i Natura 2000-områdets norra del och utgör en yta på totalt 3 ha. Den förekommer i två delytor, varav en angränsar till den skogbevuxna myren. Den andra delen finns i anslutning till den nordligaste delen av den näringsrika granskogen. Lövsumpskogen domineras av björk med inslag av olika viden, gran och tall. Självgallringen tilltar och mängden död ved ökar.

För att den ingående naturtypen lövsumpskog ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetillstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Upprätthållande och återintroduktion av extensiv hävd i vissa fall.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av lövsumpskog (9080) ska vara minst 3 hektar. Småskaliga naturliga processer, som t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Naturlig hydrologi och naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet ska påverka dynamik och struktur. Skogen ska domineras av lövträd. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av al och björk. Förekomsten av död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar ska vara riklig. Träd med socklar ska förekomma tämligen allmänt. Det ska finnas typiska arter inom grupperna kärleväxter och mossor.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område med denna naturtyp.
- Produktionshöjande åtgärder inom skogsbruket såsom gödsling, markberedning och dikning som även påverkar hydrologin.
- Betestryck från klövvilt som kan påverka lövträdsföryngringen.

- Konkurrens från främmande arter (samt gran). Kan skada både floran och faunan.
- Markskador som förutom att det ger mekaniska skador även påverkar hydrologin.
- Brist på dynamiska krafter såsom översvämning.
- Exploatering av området i olika former.
- Nedfall av kväveföreningar med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Även nedfall av giftiga ämnen såsom metaller.
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.

Bevarandeåtgärder

År 2009 avverkades all gran till förmån för lövträd i ett delområde (delmområde 5 enligt beslut och skötselplan för Naturreservatet Torsberget) som angärnsar till lövsumpskogen. Vid besök i området 2017 konstaterades ny uppväxt av gran i lövskogen som är klassad som utvecklingsmark i naturreservatet. Det finns behov av röjning i utvecklingsmarken, också för att förhindra spridning av gran in i den utpekade lövsumpskogen, men detta är inte förenligt med beslut och skötselplan. En översyn av beslut och skötselplan med eventuell revidering är nödvändig.

Bevarandetillstånd

Lövsumpskogen bedöms i dagsläget inte uppfylla målen gällande bland annat olikåldrighet och flerskiktat trädskikt samt mängden död ved och levande träd med döda träddeklar. Aktuell förekomst av typiska arter är okänd. Bevarandetillståndet bedöms som icke gynnsamt. Med fri utveckling och eventuell röjning av gran i angränsande delar bedöms naturtypen ha goda förutsättningar att nå gynnsamt bevarandetillstånd på sikt.

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 4,07 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen omfattar myrar (över 30 cm djupt torvtäcke) som är skogbevuxna med barr-, bland- eller lövskog. Krontäckningen ska vara minst 30 %. Samtliga tallmossar räknas till denna typ, medan de skogbevuxna kärrarna får ha en krontäckning på högst 70 %. Vid tätare krontäckning räknas de till sumpskog eller taiga. Vegetationen domineras av bl.a. glasbjörk, tall, gran, ris, starr och vitmossarter. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna utveckla naturskogs-karaktär. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi är inte under stark generell påverkan från t.ex. markavvattning och torvtäkt.

Naturtypen förekommer i Natura 2000-områdets norra del på en total yta om 4,07 ha. Den skogbevuxna myren är sammanhängande och insprängd mellan öppen mosse och lövsumpskog.

För att den ingående naturtypen skogsbevuxen myr ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Skogen lämnas för fri utveckling där naturvärdena utvecklas genom naturlig dynamik.
- Upprätthållande och återställande av naturlig hydrologi.
- Den för naturtypen karakteristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av de typiska arterna som där har sin livsmiljö. Om de typiska arterna inte minskar påtagligt indikerar de att naturtypen upprätthåller viss kvalitet och viktiga ekologiska funktioner och därmed ett gynnsamt bevarandetilstånd för naturtypen.

Bevarandemål

Arealen av skogsbevuxen myr (91D0) ska vara minst 4,07 hektar. Våtmarkens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Torvbildning ska ske aktivt i myren. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Olika barr- och lövträdsarter ska finnas i trädsiktet vilket ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas tämligen allmänt med strukturer/substrat i form av gamla träd och död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar. Främmande trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter som gynnas av lång myr- och skoglig kontinuitet.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot naturtypen:

- Brist på dynamiska krafter såsom brand och översvämning.
- Avverkning i olika former reducerar förekomsten av lämpliga strukturer. Sådana åtgärder i intilliggande områden kan även de vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i område med denna naturtyp.
- Produktionshöjande åtgärder såsom gödsling och markberedning.
- Nedfall av kväveföreningar med effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Även nedfall av giftiga ämnen såsom metaller.

- Betestryck från klövvilt som kan påverka trädföryngringen.
- Exploatering.
- Brytning av torv.
- Tillförsel av kalk eller aska kan ge vegetationsskador (främst mossor och lavar).
- Fragmentering, t.ex. skogsbilvägar kan isolera organismpopulationer.
- Markskador och dikning som förutom att det ger mekaniska skador även påverkar hydrologin.

Bevarandeåtgärder

Det är oklart hur den lilla torvtäkten i myrens östra del kommer att påverka myrens möjlighet att nå gynnsamt bevarandetillstånd på sikt varför detta behöver undersökas. I övrigt gäller fri utveckling för naturtypen.

Bevarandetillstånd

Naturtypen inventerades i fält 2008 och bedömdes då som icke fullgod Natura-naturtyp med motiveringen att trädskitet inte säkert uppfyller kraven för fullgod Natura-naturtyp och att det fanns en liten torvtäkt i myrens östra del. Bevarandetillståndet bedöms med bakgrund av detta som icke gynnsamt. Hur torvtäkten påverkar myrens bevarandetillstånd på sikt är oklart varför detta skulle behöva undersökas.

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Grön sköldmossa förekommer i olika typer av frisk till fuktig barrskog och blandskog. Arten växer på multnande stammar och stubbar, oftast murken och mjuk ved av gran men ibland även tall och lövträd. I sällsynta fall kan den även förekomma direkt på humusrik skogsmark. Grön sköldmossa finns framför allt i skog med fortlöpande tillförsel av mjuk död ved. Sådana förhållanden är vanligast i skog som lämnats till fri utveckling med tillhörande intern beståndsdynamik och småskaliga naturliga störningar. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest en meter vegetativt och effektivt en kilometer med sporer under en 10-årsperiod.

År 2007 observerades, i Natura 2000-områdets sydöstra del, en förekomst av grön sköldmossa med en grön kapsel och 5-6 granlågor (möjliga växtplatser) inom 10 m. I september 2017 påträffades två förekomster i bergets östsluttning, den nordligaste i form av tre kapslar och den sydliga i form av en kapsel.

För att den ingående arten grön sköldmossa ska uppnå och bibehålla gynnsamt bevarandetilstånd på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas:

- Kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal.
- Skog med intern beståndsdynamik och småskaliga naturliga störningar.

Bevarandemål

Grön sköldmossa ska finnas i området i för arten lämplig livsmiljö. Artens populationsutveckling ska vara stabil och inte visa på bestående nedgång. Livsmiljön bestående av lågor med minst 20 cm diameter av främst gran i områdets skogsmiljöer ska förekomma i sådan omfattning att arten kan fortleva långsiktigt i området.

Negativ påverkan

Faktorer som utgör eller kan utgöra hot mot arten:

- Skogsavverkning (ökad exponering och uttorkning).
- Brist på lämpligt habitat genom oregelbunden tillförsel av grov död ved (med tät markkontakt) i skogen.
- Fragmentering. En fortsatt minskning av skog med död ved gör att avståndet mellan exemplar blir så långt att de isoleras från varandra.

Bevarandeåtgärder

Populationerna av grön sköldmossa ska regelbundet övervakas med riktade insatser. I övrigt bedöms beslut och skötselplan för Naturreservatet Torsberget vara tillräckliga för att grön sköldmossa ska få tillgång till en långsiktigt hållbar livsmiljö i området.

Bevarandetilstånd

Arten har påträffats i Natura 2000-området både 2007 och 2017. Förekomst av kapslar noterades vid båda tillfällena, vilket tyder på att arten reproducerar sig genom sporer i området. Tillgången på grova granlågor (substrat för arten) är mycket god i området och mikroklimatet bedöms som gynnsamt. Sammantaget bedöms bevarandetilståndet för grön sköldmossa i Natura 2000-området Torsberget som gynnsamt.

Dokumentation

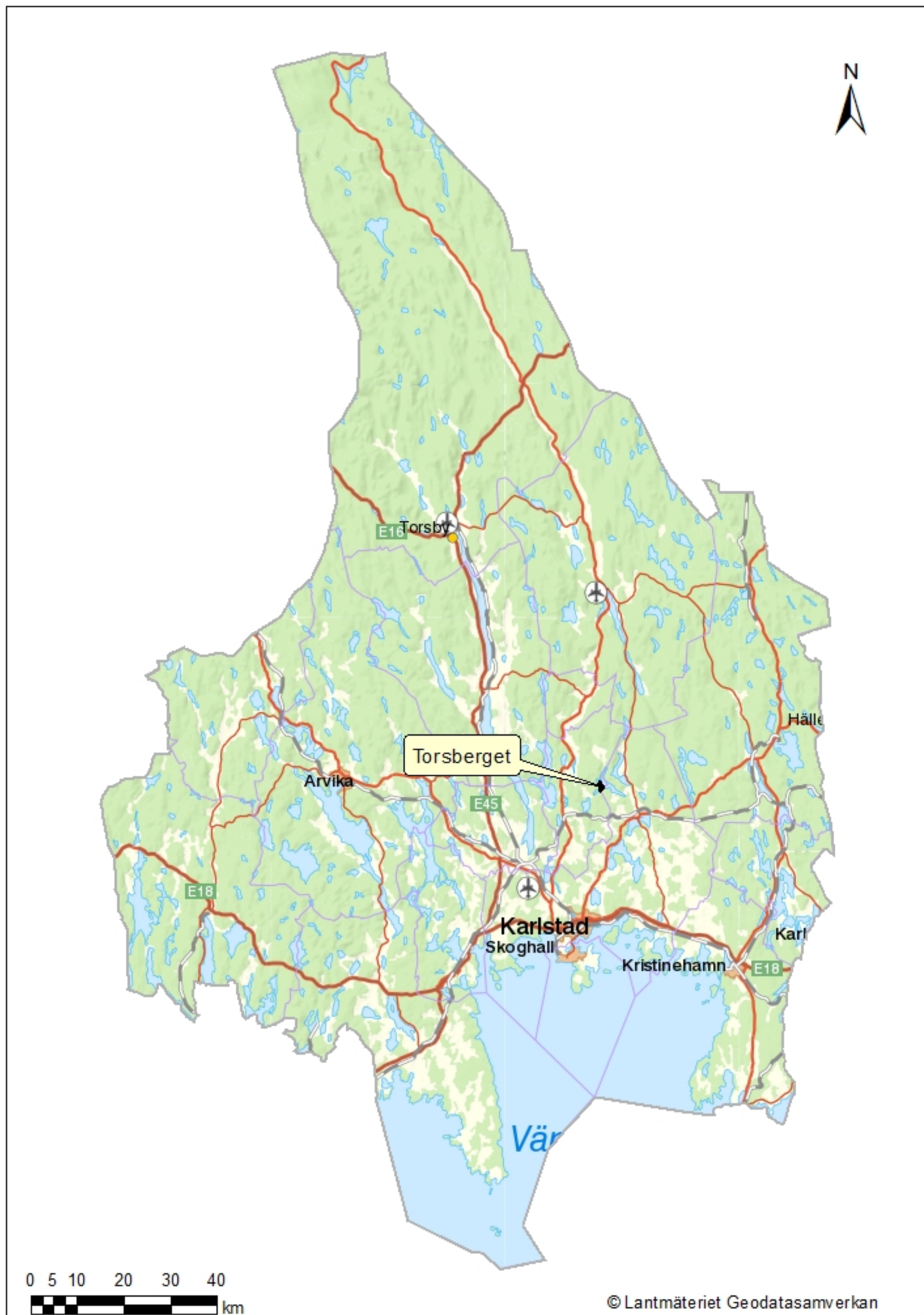
Följande underlag har använts vid sammanställningen av bevarandeplanen:

- Länsstyrelsen i Värmlands län. Basinventering 2005-2009 inklusive kompletterande inventeringar, bedömningar och kvalitetssäkring av Natura 2000-områden. Opublicerat.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2006. Bevarandeplan Natura 2000. Torsberget. Fastställd 2006-03-15.
- Länsstyrelsen i Värmlands län. 2014. Beslut om bildande av Naturreservatet Torsberget. Beslut 2014-04-24.
- Naturvårdsverket. 2011. Art- och naturtypsvisa vägledningar. Naturtyp 7140 Öppna mossar och kär samt art 1386 Grön sköldmossa. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddade-omraden/Natura-2000/ [2017-03-09].
- Naturvårdsverket. 2012. Art- och naturtypsvisa vägledningar. Naturtyperna 9010 Taiga, 9050 Näringsrik granskog, 9080 Lövsumpskog, 91D0 Skogbevuxen myr www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddade-omraden/Natura-2000/ [2017-03-09].

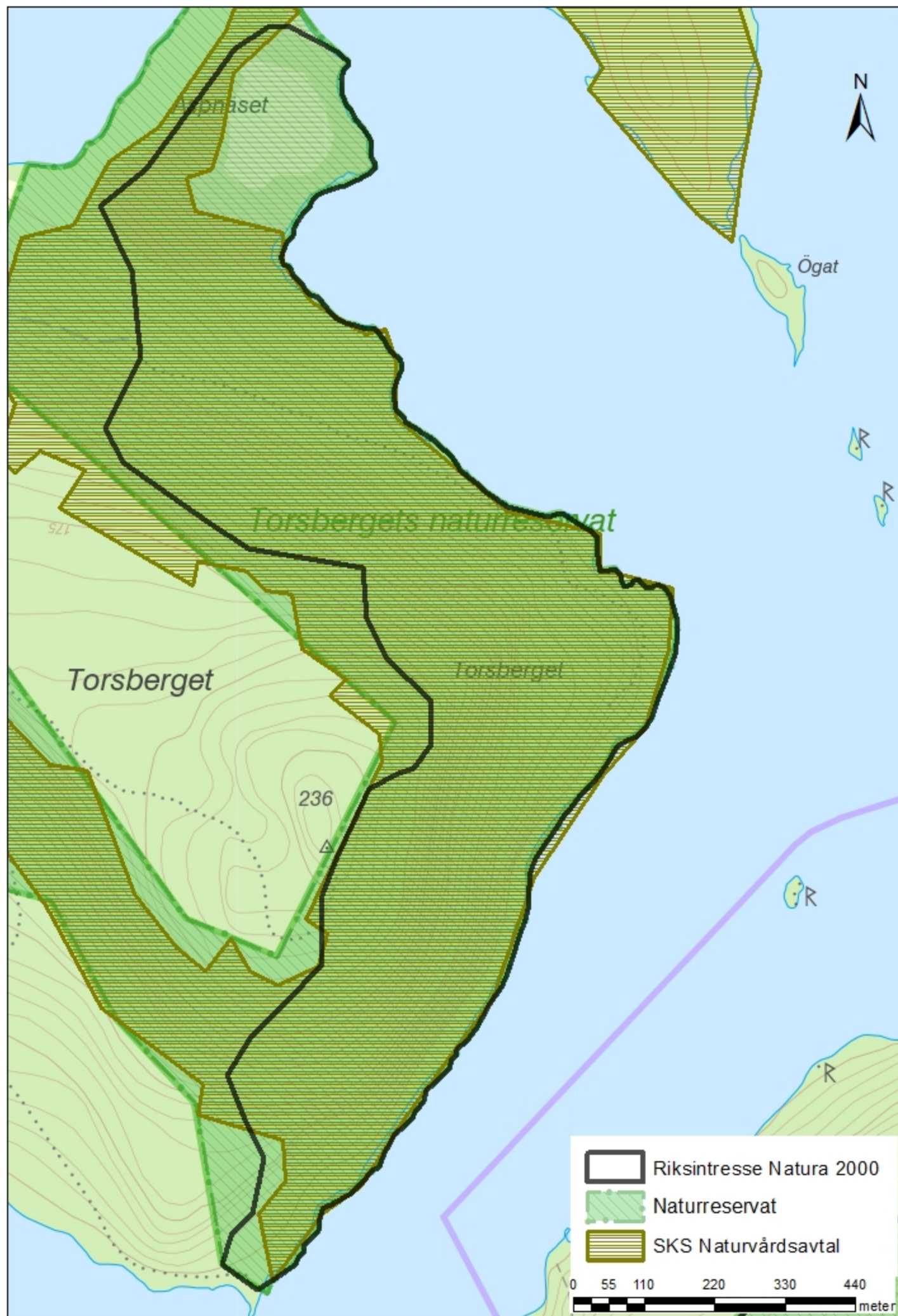
Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
3. Naturtypskarta

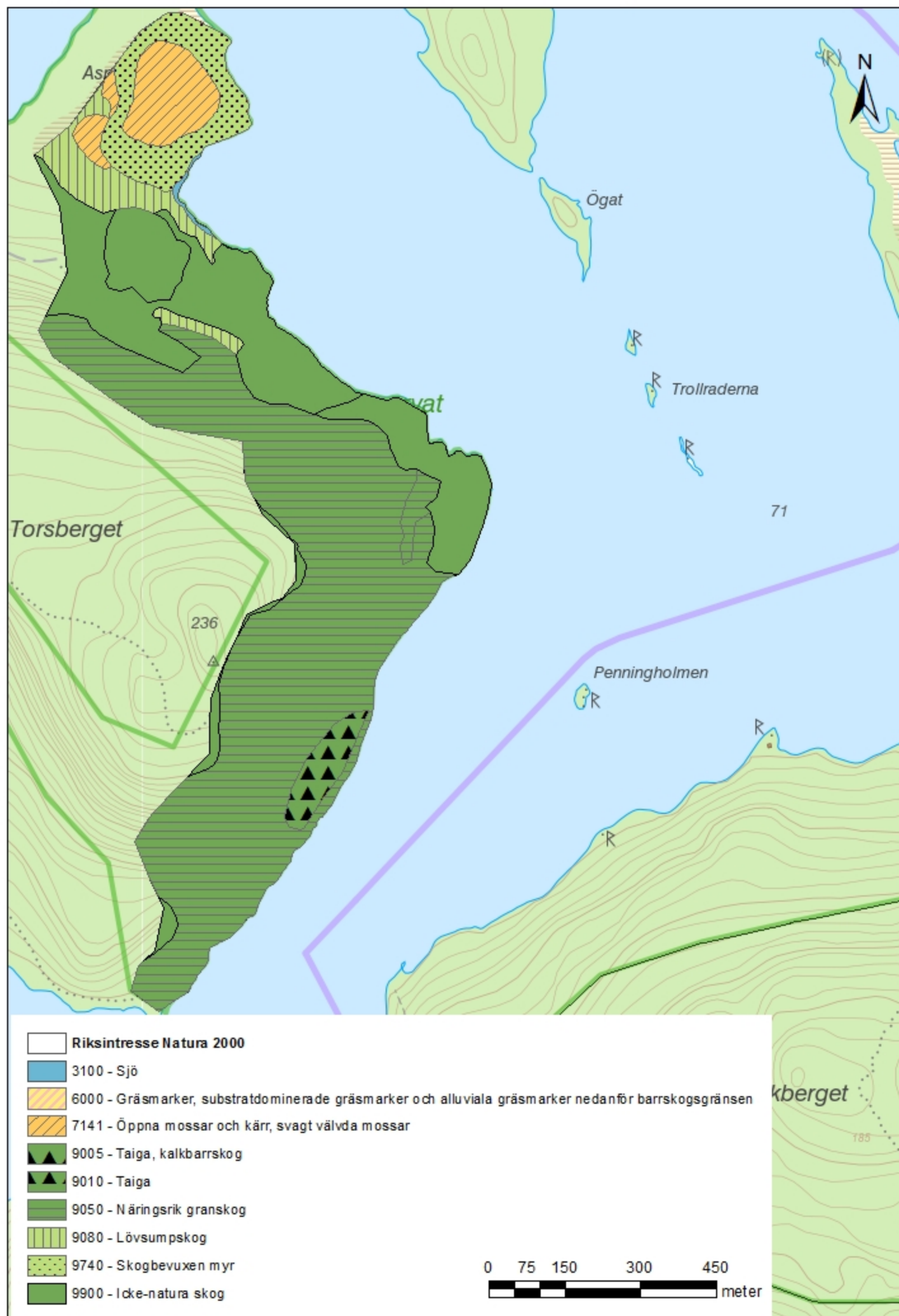
Bilaga 1. Översigtskarta med markering för Natura 2000-området Torsberget

Bilaga 2. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 3. Naturtypskarta för Natura 2000 - området Torsberget

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen Värmland, 651 86 Karlstad, 010-224 70 00
www.lansstyrelsen.se/varmland